

Nr 159.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag för budgetåret 1938/39 till rasbiologiska institutet; given Stockholms slott den 11 februari 1938.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts,
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Arthur Engberg.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 11 februari 1938.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Departementschefen, statsrådet Engberg anför härefter:

Under punkten 88 av 1938 års åttonde huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition angående anslag till rasbiologiska institutet, som kunde varda riksdagen förelagd, beräkna för budgetåret 1938/39

dels till Rasbiologiska institutet: Avlöningar ett förslagsanslag av 39,000 kronor;

dels till Rasbiologiska institutet: Omkostnader ett förslagsanslag av 7,800 kronor;

dels ock till Rasbiologiska institutet: Materiel m. m. ett reservationsanslag av 37,200 kronor.

Vidare har Kungl. Maj:t vid anmälan i den till 1938 års riksdag avlåtna statsverkspropositionen av frågor angående anslag å kapitalbudgeten under budgetåret 1938/39 föreslagit riksdagen (kapitalbudgeten: bil. 7, punkt 8), att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, beräkna för budgetåret 1938/39 till införande av oljeeldning i rasbiologiska institutet ett reservationsanslag av 3,000 kronor.

Sedan utredningen i ärendet slutförts, anhåller jag att ånyo få anmäla frågan för Kungl. Maj:t.

1. Inledning.

Med anledning av två inom riksdagens kamrar väckta, likalydande motioner anhöll 1920 års riksdag, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning angående upprättandet av ett svenskt rasbiologiskt institut samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Med anledning härav hemställde Kungl. Maj:t i proposition 114/1921, att riksdagen ville besluta inrättandet av ett under särskild av Kungl. Maj:t förordnad styrelse ställt rasbiologiskt institut med syftemål och verksamhet i huvudsaklig överensstämmelse med de av departementschefen i yttrande till statsrådsprotokollet närmare angivna riktlinjer. Riksdagen (skrivelse nr 8 A/1921, punkt 49) biföll Kungl. Maj:ts förslag, dock med vissa ändringar i fråga om de av Kungl. Maj:t begärda anslagsbeloppen.

En omläggning av institutets organisation och verksamhet kom till stånd genom beslut av 1934 års riksdag (se proposition nr 155/1934 och riksdagens skrivelse nr 143/1934). Institutets nuvarande ställning regleras genom stadgan nr 153/1935. Enligt nämnda stadga har institutet till uppgift att idka vetenskaplig forskning på rasbiologiens område med särskild hänsyn till det svenska folket och till förhållandena inom Sverige. Institutet, som har sitt säte i Uppsala, är underställt kanslern för rikets universitet och står under överinseende av en särskild styrelse. Den närmaste ledningen utövas av en chef, vilken tillika är professor i rasbiologi inom medicinska fakulteten vid universitetet i Uppsala. Vid institutet är i övrigt anställd icke-ordinarie personal, vilken utgöres dels av följande tjänstemän å extra stat, nämligen en rasbiolog (B 28), en statistiker (B 24) och en genealog (B 21), dels ock av erforderligt antal extra ordinarie och extra befattningshavare.

Institutets arbetsuppgifter hade före omorganisationen övervägande varit av antropologisk art. Vid omorganisationen förutsattes, att institutets verksamhet skulle få en företrädesvis ärftlighetsmedicinsk inriktning. Ett av institutets styrelse i skrivelse den 25 november 1932 härutinnan framlagt arbetsprogram innebar i korthet följande:

Institutets huvuduppgift borde vara ärftlighetsmedicinska undersökningar, syftande till en rasbiologisk generalinventering av folkbeståndet. Därvid skulle arbetet i första hand avse de verkliga psykiska folksjukdomarna, främst sinnessjukdomarna, sinnesslöheten och epilepsien, men vidare vissa ögonsjukdomar, dövstumheten och dövheten samt en del inom invärtesmedicinen fallande konstitutionella sjukdomar. — En av institutets närmaste uppgifter vore att lägga upp ett kartotek över de viktigaste grupperna av sinnessjukdomar samt att med utgångspunkt därifrån igångsätta en genealogisk inventering och registrering av därav berörda släkter och bearbeta det sålunda erhållna materialet. På liknande sätt borde epileptiker- och sinnesslöanstalter inventeras. — Vidare borde företagas kliniska och ärftlighetsmedicinska undersökningar av geografiskt begränsade isolerade befolkningsgrupper samt av kriminella. — Institutets kanske allra viktigaste uppgift måste dock anses vara vetenskaplig forskning som grundval för positiv rashygien. I framtiden måste en utomordentlig vikt komma att läggas särskilt vid nativiteten hos olika biologiska grupper och det därmed förbundna indirekta urvalet. Härtill behövdes grundläggande arbeten av olika slag, framför allt studium av normalpsykiska egenskapers ärftlighet och fördelning i befolkningsgrupper samt av miljöns betydelse för psykiska egenskapers utveckling.

Det sålunda skisserade programmet godtogs av departementschefen och riksdagen.

Sedan Kungl. Maj:t den 15 maj 1936 utnämnt och förordnat docenten vid universitetet i Uppsala, medicine doktorn G. Dahlberg att från och med den 1 juni 1936 vara chef för institutet, tillika professor i rasbiologi vid universitetet, har frågan om omgestaltning av institutets organisation ånyo vunnit aktualitet. Frågan upptogs av Dahlberg i två till institutets styrelse ställda skrivelser, den ena av den 20 augusti 1936 och den andra av den 21 september 1936. De i dessa skrivelser framställda förslagen inneburo i huvudsak, att institutet skulle erhålla en friare organisation än den nuvarande, att det skulle erhålla möjlighet att använda en större del av de till dess förfogande ställda anslagsmedlen till bestridande av kostnaderna för insamling av material samt slutligen en i vissa avseenden ändrad läggning av arbetsprogrammet.

Av den i den sistnämnda skrivelsen lämnade orienteringen rörande institutets arbetsuppgifter inhämtas följande:

Den medicinska ärftlighetsforskningen byggde som bekant på den ärftlighetslära, som utformats inom zoologi och botanik och för vilken Mendels lagar vore utgångspunkten. När man sökte tillämpa denna ärftlighetslära på människor och befolkningar, mötte man emellertid i viss mån avvikande förhållanden och nya frågeställningar. Man kunde ej använda experimentella metoder vid medicinsk ärftlighetsforskning. De egenskaper, som intresserade oss hos människan, hade en helt annan karaktär än de egenskaper, som intresserade oss hos växter och djur. På grund härav måste uppenbarligen särskilda svårigheter tillkomma, vilket i någon mån uppvägdes av att man hade en vida mera ingående kännedom om människan

än om djur. Hela den medicinska vetenskapen hade ju arbetat på att söka fastställa, hur människan förhölle sig såväl i friskt som i sjukt tillstånd.

Om man ville i grova drag karakterisera situationen, kunde man säga, att sedan gammalt i England bedrivits en statistiskt betonad ärftlighetsforskning. Denna riktning startades av Galton på 1870-talet och växte sedan ut till den så kallade biometriska skolan. Inom denna arbetade man med matematiska metoder och försökte att i så liten utsträckning som möjligt röra sig med antaganden. Man antog endast, att det förelåg ett samband mellan föräldrarnas beskaffenhet och barnens. Detta samband kunde vara av ärftlig natur, men kunde också vara miljöbetingat. Undersökningarna toge i stor utsträckning formen av korrelationsberäkningar, med hjälp av vilka man sökte analysera situationen.

Efter år 1900 började man framför allt i Tyskland, men även i England och andra länder, söka experimentellt utreda ärftlighetsförhållanden hos växter och djur. Man utgick från Mendels lagar, och det arbete man utförde med denna mera speciella utgångspunkt förde så småningom fram till en imponerande teoretisk byggnad och till viktiga praktiska resultat inom såväl växt- som djurförädlingen. Det vore då naturligt, att det så småningom uppstod en motsättning mellan de vetenskapsmän, som arbetade experimentellt med växter och djur, och den biometriska skolan. Det vore också naturligt, att man vid undersökningar på människan strävat att efterlikna den experimentella ärftlighetsforskningen och försökt att med hjälp av släktundersökningar utföra faktorsanalys.

På senare tid hade man emellertid allt mer kommit till klarhet om att undersökningar av denna typ hade ett begränsat värde. Det förflöte lång tid mellan generationerna, varför man kunde direkt undersöka endast ett par generationer. Om tidigare släktled kunde man endast undantagsvis erhålla tillräckliga upplysningar. Undersökningarna försvårades ytterligare av att barnantalet hos människan är litet. Slutligen vore den viktigaste frågan ej, hur en viss egenskap ärvdes i en bestämd släkt utan hur den ärvdes i allmänhet i befolkningen. En enda släkt vore aldrig med säkerhet representativ för en befolkning. Om man ville nå resultat, som hade mera generell giltighet, måste man utgå från ett flertal egenskapsbärare i olika släkter och ta reda på beskaffenheten av deras närmaste anhöriga. Man måste därvidlag även ta hänsyn till befolkningens allmänna beskaffenhet. Undersökningen måste läggas på ett representativt sätt och finge därför en mer eller mindre klart statistisk karaktär. Under sådana förhållanden hade det alltmer blivit tydligt, att man behövde speciella metoder för medicinsk ärftlighetsforskning och att man för erhållande av sådana metoder måste teoretiskt utveckla de Mendelska åskådningarna med hänsyn till förhållanden i mänskliga populationer. Det vore med andra ord nödvändigt, att man erhöle en syntes av den experimentella och den biometriska riktningen. Ett ivrigt arbete påginge för närvarande för att matematiskt-statistiskt utbygga den experimentella ärftlighetsforskningens resultat med hänsyn till den mänskliga ärftlighetsläran.

Problemen på detta område måste i första hand ses ur två synpunkter. För det första frågade man sig, hur arvsbeskaffenheten kunde ändras hos en population och vilken beskaffenhet kunde man vänta att kommande generationer skulle få i ärftlighetsavseenden i en given situation. För det andra frågade man sig, vilken beskaffenhet man kunde vänta att barnen i ett visst äktenskap skulle få, om man kände föräldrarnas beskaffenhet samt

kände ett större eller mindre antal av deras släktingar. Man såge alltså problemen dels ur *samhällets* synpunkt, dels ur *individens* synpunkt.

När man sökte besvara dessa frågeställningar, vore det lämpligast att utgå från antagandet, att korsningar skedde slumpvis och att individer med olika arvsanlag fortplantade sig i lika utsträckning. En befolkning, som fortplantade sig på så sätt, komme ej att ändra sin arvsbeskaffenhet från generation till generation. Nu vore det utan vidare klart, att i verkligheten flera faktorer medförde en avvikelse från detta schema. En person kunde inte blott gifta sig slumpvis och sedan ha en genomsnittlig fruktbarhet. Han kunde först och främst låta bli att gifta sig eller fortplanta sig mindre än genomsnittet. Om en grupp egenskapsbärare förhölle sig på detta sätt, föreläge selektion. En egenskapsbärare kunde vidare ingå släktinge. Om sådana ägde rum i större utsträckning, än vad slumpen fordrade, finge man naturligtvis en avvikande sammansättning av nästa generation. En person hade dessutom sällan möjlighet att välja kontrahent utöver en hel population. Hans rörelsefrihet begränsades av geografiska förhållanden och sociala skrankor. Han hade relativt liten utsikt att gifta sig utanför en viss bygd och en viss klass. Förekomsten av sådana isolatgränser hade en viss betydelse för befolkningens kommande sammansättning. En person kunde slutligen ha större benägenhet att gifta sig med egenskapsbärare av ett visst slag. Den viktigaste möjligheten vore då, att personer med vissa egenskaper hade större benägenhet att gifta sig med varandra, än vad slumpen fordrade (så vore exempelvis fallet med dövstumma). En process av denna art kallades assortative mating. Dessa fem möjligheter — slumpvis fortplantning, selektion, ingifte, isolatverkan och assortative mating — vore de processer, man närmast kunde vänta skola ha betydelse för ett folks arvssammansättning.

När man började tillämpa ärfthighetsläran på människan, tänkte man i första hand på att folk och riken, som företett en hög kultur, förfallit och gått under. Man talade om degeneration av »rasen», och det hade delvis varit därför, man kommit att använda termen rasbiologi om den arvsbiologiska forskningen tillämpad på människan. Rasproblem kunde ha sitt intresse i detta sammanhang, men det viktigaste problemet vore ej att söka avgöra, vilken ras som vore bäst, utan att finna, hur den brokiga arvsmassan hos ett folk över huvud taget förändrades i god eller dålig riktning.

Under sådana omständigheter vore det nödvändigt att teoretiskt utveckla de frågeställningar, som ovan antytts. Härvidlag måste man utföra utredningar av matematisk-statistisk art. För ett sådant arbete behövdes emellertid hållpunkter av olika slag, vilka man för närvarande saknade. Man behövde en uppfattning om förekomsten av selektion, ingifte, isolat och assortative mating. I första hand borde man utföra en utredning över vilka hållpunkter för beräkningar, som kunde erhållas ur officiell statistik och ur redan utförda undersökningar. En bland institutets arbetsuppgifter måste vara att bidra till lösandet av problem av denna art. Problemens invecklade natur gjorde det ej möjligt att närmare definiera arbetsuppgifterna på detta område.

Andra mål för den arvsbiologiska forskningen vore av mera direkt praktisk art. Det gällde att utreda, vad arv och miljö betydde. De individer, man undersökte, vore av vikt i den mån de representerade väsentliga grupper i samhället eller i den mån de belyste för samhällsutvecklingen väsentliga problem. En ärftlig sjukdom, som endast uppträdde hos en eller annan

individ hos ett folk, vore i regel tämligen betydelselös. De vanliga sjukdomarna och de vanliga egenskaperna intresserade oss i främsta rummet. Sällsynta sjukdomar hade ofta kuriositetsintresse. I första hand knöte sig intresset till egenskaper, som ur samhällets synpunkt framstode som uppenbart oförmånliga. Det vore vidare klart, att framför allt sådana egenskaper hade arvsbiologiskt intresse, som uppträdde under fruktsamhetsperioden. Medfödda ärftliga sjukdomar, som förde till en tidig död, saknade på det hela taget praktiskt intresse. Detsamma gällde egenskaper, som uppträdde först vid hög ålder.

I den officiella statistiken i vårt land finnes en del uppgifter, som i viss mån kunde läggas till grund för en orientering över situationen. Uppgifterna vore emellertid bristfälliga och måste i en del avseenden kompletteras. Vi hade i främsta rummet att räkna med följande grupper: blinda, dövstumma, vanföra, fallandesjuka, sinnessjuka, sinnesslöa och klent begåvade.

Med ledning av vissa i skrivelsen anförda siffror hade sammanställts följande approximativa översikt:

Defektens art.	Defektens frekvens i procent av befolkningen.
Blinda	0,035
Dövstumma	0,065
Vanföra	0,080
Epileptici	0,200
Sinnessjuka	1,000
Sinnesslöa	0,500
Klent begåvade	2,400
	<hr/>
	Summa 4,280.

Det framginge av tabellen, att man på grundval av hittills föreliggande uppgifter kunde uppskatta de arvsbiologiskt klart undermåliga till omkring 4,3 procent. Siffran vore i vissa avseenden snarare för hög än för låg. I en del fall vore exempelvis sinnesslöhet, sinnessjukdom, fallandesjuka etc. betingade av yttre omständigheter. Det vore för närvarande ej möjligt att reducera för detta förhållande. Å andra sidan kunde man också göra gällande, att siffran vore en minimisiffra så tillvida att man kunde diskutera, om inte en del andra individer skulle räknas till denna grupp av extremt undermåliga ur arvshygienisk synpunkt. Man kunde exempelvis anse en del psykopater vara ärftligt undermåliga i den grad, det här vore fråga om. Vidare kunde man möjligen göra gällande, att en del alkoholister borde räknas i detta sammanhang. När det gällde sådana individer, vore det emellertid för närvarande omöjligt att erhålla siffermässiga uppgifter. Av tabellen torde i varje fall framgå, att hur man än droge gränsen, måste de klent begåvade anses utgöra en stor och därför mycket viktig grupp bland de undermåliga.

Just för denna grupp hade vi emellertid mycket ofullständiga uppgifter. Vi visste ej ens i vilken utsträckning den klena begåvningen vore ärftlig. Orsaken kunde vara skador under fosterlivet, blödningar vid förlossningen etc. I första hand vore det därför nödvändigt att försöka få en uppfattning om ärftlighetsförhållandena hos denna grupp, och institutet hade redan påbörjat en utredning över detta problem.

Det vore emellertid också önskvärt att utreda, hur det förhölle sig med de klenst begåvade ur andra synpunkter. I vilken utsträckning kunde de försörja sig själva? Hur ofta råkade de på avvägar och bleve dömda för brott, bleve alkoholister, prostituerade etc.? Kunde man göra något för att hindra, att de förfölle och komme i en svår situation? Sist men icke minst: I vilken utsträckning fortplantade de sig? Frågor av denna art hade intresse inte blott ur arvs-hygienisk utan också ur allmän social synpunkt. Det vore uppenbart, att undersökningar på detta område vore särskilt väl motiverade men också att sådana undersökningar vore tidsödande och kostbara.

De problem, som ovan diskuterats, kunde sägas utgöra centrala frågor inom den *negativa arvs-hygienen*. Institutet borde emellertid arbeta även på andra områden, främst då med undersökningar av mera rent *ärftlighets-medicinsk art*. Det hade förut antytts, att man särskilt borde uppmärksamma de vanliga sjukdomarna. Läkaren tyckte ofta, att de sällsynta sjukdomsfallen vore de mest »intressanta». Ur samhällets synpunkt vore det otvivelaktigt de »banala» sjukdomarna, som hade det största intresset. De sjukdomar, som vore viktigast i vår befolkning, vore utan tvivel tuberkulos, kräfta och åderförkalkning. Det funnes anledning att antaga, att arvsfaktorer spelade en viss roll för alla tre.

När det gällde *tuberkulos* hade vår uppfattning på senare tid undergått en väsentlig förändring. Tidigare gjorde man gällande, att infektionen förvärvades i barnåren och att sedan bakterierna ofta ej gjorde någon skada förrän i vuxen ålder, då allvarliga sjukdomsbilder började uppträda exempelvis i form av lungtuberkulos. I enlighet med denna åsikt vore man naturligtvis förr benägen att anse, att den ärftliga dispositionen spelade en väsentlig roll. Numera började man däremot luta åt den åsikten, att orsaken till utbrottet i vuxen ålder vore en infektion i denna ålder. Barnårens infektion orsakade i många fall en oemottaglighet, som vore övergående. Förnyad smitta i vuxen ålder kunde ha ödesdigra konsekvenser. Denna åsikt inrymde en större roll åt miljöfaktorer, och på många håll vore man numera böjd att anse de ärftliga faktorernas roll vara skäligen obetydlig.

Undersökningar, som utförts över enäggiga tvillingar, tydde emellertid på att ärftliga moment hade en avgörande betydelse. Om den ena tvillingen finge manifest tuberkulos, tycktes i regel även den andra få det. Materialet vore emellertid litet och kunde kanske kritiseras ur en del synpunkter. Främst hade man att räkna med faran av att man i alltför stor utsträckning fått med fall, där tvillingarna förhölle sig på ett likartat sätt. Om endast den ena tvillingen vårdades på sanatorium, vore det inte alltid så lätt att få reda på att han vore tvilling.

Undersökningar över tuberkulosens ärftlighet torde under sådana omständigheter vara av ett visst intresse. Därmed vore naturligtvis ingalunda sagt, att sådana undersökningar behövde ha så synnerligen stort praktiskt värde. För den enskilde liksom för läkaren vore det emellertid av stort intresse att få klarhet över riskförhållanden. Visste man, att vissa individer på grund av arvsförhållanden stode särskild risk, kunde man kanske också tänka sig möjligheten av speciella skyddsåtgärder.

När det gällde *elakartade svulster*, visste man genom undersökningar på djur, att det förekomme, att sjukdomen ärvdes. Man visste också på grundval av experimentella undersökningar, att diverse retmedel kunde

framkalla kräfta. Hur situationen vore hos människan, vore ännu oklart. Dahlberg hade tänkt sig möjligheten att på grundval av ett i vissa avseenden nytt betraktelsesätt över svulsternas problem söka genomföra en undersökning för klarläggande av en del förhållanden på detta område.

Vad slutligen anginge *åderförkalkning*, saknade man även här mera bestämda hållpunkter. Det torde vara mycket svårt att utföra en direkt undersökning över de ärftliga faktorernas roll. I det enskilda fallet kunde det hända, att en person hade en utbredd åderförkalkning utan att detta medförde någon större olägenhet. En annan person däremot kanske hade en föga utbredd åderförkalkning, men denna hänförde sig till viktiga blodkärl, exempelvis i hjärnan eller hjärtat, så att sjukdomen bleve ödesdiger. Vid obduktioner orienterade man sig i allmänhet ej närmare över utbredningen av åderförkalkningen i kärlsystemet. Det vore därför ur många synpunkter svårt att erhålla material för en direkt undersökning.

Det vore däremot möjligt att nå fram till genomsnittliga slutsatser på en annan väg. Den viktigaste dödsorsaken hos gamla vore åderförkalkning. Den lunginflammation, som i många fall släckte livslågan hos gamla, betingades ofta av en hjärtsvagheter, som i sin tur berodde på åderförkalkning. För övrigt vore dödsorsaken ofta vissa mera direkta av åderförkalkning orsakade förändringar i hjärnan, hjärtat eller njurarna. Under sådana omständigheter borde man genom en undersökning av sambandet mella livslängden hos föräldrar och vuxna barn kunna få vissa ledtrådar för ett bedömande av situationen. Undersökningar av denna art hade redan utförts i viss utsträckning, men en hel del torde ännu återstå att göra på detta område.

Ett tredje område, på vilket institutet kunde tänkas arbeta, hänförde sig till *experimentell forskning*. Inom den mänskliga ärftlighetsläran mötte man ibland problem, som lämpligast kunde lösas genom experimentell forskning. Frågeställningarna vore emellertid så speciella, att man knappast kunde vänta, att zoologer och botanister skulle uppmärksamma dem. Med utgångspunkt från vissa förhållanden i tvillingforskning hade Dahlberg kommit att intressera sig för tvenne problem.

Vissa ensidiga egenskaper uppträdde på ett egendomligt sätt hos tvillingar. En ensidig brunögdhet hos den ena av föräldrarna kunde ärvas så, att den ena tvillingen bleve brunögd och den andra blåögd. Här föreläge alltså en olikhet mellan enäggstvillingar, som ej vore miljöbetingad. Då man vid tvillingforskning i allmänhet utginge från att olikheter mellan enäggstvillingar alltid berodde på yttre omständigheter, vore det uppenbart av stor betydelse att närmare söka utreda den ärftlighetsmekanism, som gällde för asymmetriska egenskaper. Detta torde enklast kunna ske genom djurexperiment.

Man hade livligt diskuterat orsaken till uppkomsten av tvåäggstvillingar. Benägenheten att föda tvåäggstvillingar vore i viss mån ärftlig. Det funnes emellertid ingen anledning, varför man skulle formulera problemet så: Varför avlossades undantagsvis två eller flera ägg samtidigt från äggstockarna? Man kunde också fråga: Varför avlossades i regel endast ett ägg? I själva verket måste man kanske först ha svar på den senare frågan, innan man kunde besvara den första. Frågan om mekanismen för tvåäggiga tvillingföderskor för med andra ord över till frågan om den normala ovulationsmekanismen. Dahlberg hade tidigare utfört vissa experiment på detta område. En hel del problem, som hade intresse

såväl för den moderna hormonforskningen som för tvillingforskningen, vore emellertid alltså uppklarade och torde lämpligen kunna lösas med hjälp av fortsatta djurexperiment.

I det ovanstående hade antytt en del arbetsuppgifter, som syntes ligga lämpligt till för rasbiologiska institutet. Det mötte emellertid uppenbarligen stora svårigheter att mera definitivt på längre sikt fastslå, vilka undersökningar, som borde utföras. Ett uppslag kunde kanske av praktiska skäl ej fullföljas. Det kunde visa sig, att lösandet av ett problem kostade alltför mycket tid och pengar för att resultatet skulle svara mot det nedlagda arbetet. Utan att göra en orienterande förundersökning vore det ofta svårt att bilda sig en uppfattning om det praktiska värdet av ett uppslag. Här tillkomme, att undersökningar utförda av andra kunde göra en planerad undersökning onödig. Med detta sammanhänge, att man ej alltid kunde ge offentlighet åt ett uppslag. På ett förberedande stadium kunde en viss hemlighetsfullhet vara nödvändig. Dessa reservationer vore visserligen självklara men icke desto mindre nödvändiga, när man framlade ett arbetsprogram på längre sikt. Ett sådant program kunde aldrig ha bindande karaktär. Det förslag till undersökningar, som här framlagts, måste betraktas som i alla avseenden provisoriskt och avsåg endast att belysa en del av de möjligheter till vetenskapligt arbete, som nu syntes förtjäna beaktande.

År 1932 utarbetades av dåvarande chefen, professorn Lundborg och av dåvarande styrelsen ett arbetsprogram avsett att orientera över institutets framtida arbetsuppgifter. Utan att här vilja gå i detalj tillåte sig Dahlberg framhålla, att en väsentlig olikhet mellan ovanstående program och detta äldre program vore, att i det senare huvudvikten lades vid ärftlighetsundersökningar av psykiatrisk karaktär, speciellt då vid undersökningar över sinnessjukdomar. Dahlberg hade emellertid sedermera visat, att sinnessjukdomar inte hade den centrala betydelse, man tidigare på en del håll ansett. Genom en undersökning (år 1933) över fruktsamheten hos sinnessjuka kvinnor hade undertecknad nämligen kunnat konstatera, att i genomsnitt dessa kvinnor före insjuknandet hade lägre fruktsamhet än normala kvinnor i motsvarande ålder. Deras fruktsamhet efter insjuknandet vore uppenbarligen ännu lägre beroende på att en stor del av dem bleve omhändertagna. Dessa resultat hade bekräftats av en undersökning på tyskt material, som bearbetats av docent Erik Essen-Möller. Man kunde nu i bästa fall endast förhindra den del av de sinnessjukas fruktsamhet, som infölle efter insjuknandet. Då som ovan framhållits en jämförelsevis obetydlig del av fruktsamheten fölle efter denna tidpunkt, vore föreställningen om att man i nämnvärd utsträckning skulle kunna påverka sinnessjukdomarnas utbredning genom arvs-hygieniska åtgärder uppenbart överdriven. (Detta hindrade naturligtvis ej, att man borde göra det lilla, som kunde göras, för att i enskilda fall förhindra, att barn komme till världen, vilka med större eller mindre sanolikhet kunde väntas bli sinnessjuka.)

På det hela taget vore man för övrigt jämförelsevis orienterad över förhållandena, när det gällde de sinnessjuka. Man hade en relativt god uppfattning om riskförhållandena. Detta uteslöte naturligtvis ej, att man kunde utföra ytterligare undersökningar på detta område. Dahlberg hade föreslagit, att institutet skulle söka utreda, hur det förhåller sig med de klena begåvade.

Det funnes emellertid många problem, som fölle helt utanför psykiatrin, vilka hade ett större intresse. Under sådana omständigheter vore en ensidig psykiatrisk inriktning av institutets arbete knappast önskvärd. Dahlberg hade i ovanstående förslag till arbetsuppgifter sökt antyda en del av de frågor, vilka för ögonblicket framstode som mest betydelsefulla.

Det förslag till arbetsuppgifter, som ovan framlagts, torde understryka behovet av ändringar i institutets organisation. Det torde framgå av ovanstående, att de arbetsuppgifter, som institutet kunde ägna sig åt, vore av så skiftande art, att det vore nödvändigt med en mera elastisk och rörlig organisation. Det torde också framgå, att institutet behövde kunna använda en relativt stor del av sitt anslag till bekostandet av insamling av primäruppgifter.

I en till kanslern för rikets universitet ställd skrivelse av den 10 november 1936 förklarade *institutets styrelse* sig kunna ansluta sig till den allmänna syftningen i det av institutets chef framlagda förslaget men ifrågasatte samtidigt vissa modifikationer i detsamma.

Det av chefen framlagda arbetsprogrammet funne styrelsen innefatta viktiga rasbiologiska forskningsuppgifter, vilkas upptagande till bearbetning förvisso skulle vara av värde. I jämförelse med 1932 års arbetsprogram företedde detta program den skiljaktigheten, att det skänkte en större vikt åt vissa forskningslinjer och betonade vissa särskilda uppgifter med en något annan styrka. Sålunda hade det rent psykiatriska forskningsområdet här fått en mera tillbakaträngd plats än i 1932 års program. Styrelsen ansåge emellertid, att det nu framlagda programmet borde för den närmaste tiden kunna läggas till grund för institutets verksamhet, framför allt av det skälet, att det syntes bäst lämpa sig för de nu tillgängliga arbetskrafterna och de för närvarande föreliggande förutsättningarna för arbetet inom institutet. Det borde enligt styrelsens mening emellertid fattas allenast som ett provisorium. Som grundval på lång sikt ansåge styrelsen nämligen, att det 1932 framlagda arbetsprogrammet borde fasthållas; det beredde en vidare och mer omfattande grund för det rasbiologiska forskningsarbetet och öppnade större utvecklingsmöjligheter. Styrelsen ville därvid särskilt framhålla, att den utveckling av institutet till flera avdelningar med parallella arbetsuppgifter, som skisserats i 1932 års arbetsprogram, alltjämt borde eftersträvas.

Sedan *kanslern* och *statskontoret* den 20 november, respektive den 14 december 1936 avgivit utlåtanden i ärendet, upptogs frågan till behandling i propositionen nr 75/1937 angående anslag till rasbiologiska institutet för budgetåret 1937/38. Vid anmälan av spörsmålet i sistberörda sammanhang yttrade jag bland annat, att det icke torde kunna förnekas, att de skäl, som anförts till stöd för omorganisationsförslaget, vore förtjänta att tagas i allvarligt övervägande. Emellertid torde, fortsatte jag, en grundlig utredning vara nödvändig, innan definitiv ståndpunkt kunde tagas till frågan om en eventuell förnyad omläggning av institutets organisation. Då jag sålunda förutsatte, att frågan om eventuell omorganisation av institutet skulle hänskjutas till särskild utred-

ning, ifrågasatte jag för nästkommande budgetår icke någon väsentligare förändring i avseende å de till institutet utgående anslagen. De i anslutning härtill i berörda proposition för riksdagen framlagda förslagen bifölles i huvudsak av riksdagen (skrivelse nr 187/1937).

Sedermera bemyndigade Kungl. Maj:t genom beslut den 13 maj 1937 chefen för ecklesiastikdepartementet att tillkalla högst tre sakkunniga för att inom departementet biträda med utredning av frågan om rasbiologiska institutets organisation och arbetsförhållanden i övrigt. Samma dag tillkallade jag såsom sakkunniga för nämnda ändamål rektorn vid universitetet i Uppsala, professorn T. Engströmer, professorn vid samma universitet, överläkaren A. I. Thorling och ledamoten av riksdagens andra kammare, folkskolläraren J. J. E. Weijne, varjämte uppdrogs åt Engströmer att såsom ordförande leda de sakkunnigas förhandlingar.

Nämnda sakkunniga hava till chefen för ecklesiastikdepartementet den 29 oktober 1937 överlämnat betänkande i frågan. Över betänkandet hava utlåtanden avgivits den 30 december 1937 av *medicinalstyrelsen*, respektive *riksräkenskapsverket*, den 4 januari 1938 av *statskontoret* och den 22 januari 1938 av *kanslersämbetet för rikets universitet* efter hörande av styrelsen för rasbiologiska institutet och vederbörande vid universitetet i Uppsala.

2. De sakkunnigas förslag.

Rörande institutets *arbetsprogram och möjligheterna att inom en viss anslagsram tillgodose forskningsuppgifterna* hava de sakkunniga yttrat följande:

I likhet med institutets styrelse hade de sakkunniga vid en jämförelse mellan 1932 års arbetsprogram och den 1936 framlagda översikten av institutets arbetsuppgifter funnit, att den väsentligaste olikheten låge däri, att det ärftlighetspsykiatriska forskningsområdet i det förra fått en mera central plats än i 1936 års arbetsuppgifter. I en promemoria, som för de sakkunnigas räkning uppgjorts av överläkaren vid Ulleråkers sjukhus, professorn i psykiatri vid Uppsala universitet B. Jacobowsky, hade de sakkunniga funnit stöd för det antagandet, att från tiden för utarbetandet av 1932 års arbetsprogram till nu en förskjutning möjligen kunde ha ägt rum inom ärftlighetspsykiatrins forskningsområde, så att uppgifter, som då syntes praktiskt betydelsefulla, redan nu något tillbakaträngts för andra, som såge ut att kunna lämna värdefullare resultat.

De sakkunniga hade givetvis icke ansett sig för sin del böra uppställa något arbetsprogram för institutet eller lämna sitt förord för den ena eller andra forskningsuppgiften inom rasbiologin. Denna vetenskap eller, om man så ville kalla den, denna sammanfattning av vetenskaper, erbjöde en så oerhörd stor mängd betydelsefulla arbetsuppgifter, att det måste vara tämligen fåfängt att söka gradera dem efter deras betydelse och praktiska värde. Det måste, såsom inom all vetenskap, i sista hand bliva beroende av de personliga krafter för forskningsarbetet, som vid

en viss tidpunkt stode till buds, och av deras särskilda förutsättningar och läggning. Men även med beaktande härav ansåge de sakkunniga, att organisationen av det institut, som skulle bära upp den rasbiologiska forskningen här i landet, icke borde ske efter ensidiga personliga linjer, utan borde vara sådan, att den inrymde och befrämjade upptagandet av olika vetenskapliga uppgifter inom rasbiologin och icke från början utestängde eller försvårade vissa grupper av forskningsområden eller arbetsuppgifter allenast därför, att för ögonblicket personliga krafter för ändamålet icke omedelbart syntes stå till förfogande.

Vid övervägandet av den lämpligaste organisationen av institutet framträdde naturligtvis kostnadsramen som den viktigaste förutsättningen. Kunde man räkna med ett sammanlagt anslagsbelopp, som möjliggjorde vetenskapliga undersökningar efter flera olika självständiga linjer, borde organisationen lämpas för en sådan uppgift, och den kunde då få en karaktär, som närmade sig till arbetets fördelning på flera avdelningar. Det stode utom allt tvivel, att den rasbiologiska forskningen härigenom skulle befordras till nytta för vårt folk. Icke minst på grund av ovan nämnda promemoria hade de sakkunniga funnit, att inrättandet av en särskild avdelning för ärftlighetsmedicinsk forskning inom psykiatrin vore i hög grad önskvärd. Om åter ett anslagsbelopp av nyssnämnd storleksordning icke kunde påräknas, bestode uppgiften att organisera institutet i att inom kostnadsramen söka ernå det bästa möjliga under de förhandenvarande förhållandena.

När de sakkunniga tagit del av de utredningar, som förberedde 1934 års proposition och som resulterade i den nuvarande organisationen, hade de sakkunniga trots sig därur bära draga den slutsatsen, att åtminstone för närvarande institutet borde räkna med en begränsning av de sammanlagda kostnaderna till ungefär det nu anslagna beloppet. Uppgiften bleve då att inom denna ram finna den lämpligaste fördelningen av medlen.

Även en annan utgångspunkt vore i viss mån bindande vid en prövning av denna fråga. Som redan förut antytts, måste de forskningsuppgifter, som upptoges, och metoderna för deras behandling vara beroende av de personliga krafter, som skulle handhava arbetet. Häri låge först och främst den helt naturliga förutsättningen, att chefens egen vetenskapliga inriktning måste vara av den största betydelse för organisationen av det institut, vars forskningsarbeten han skulle leda. Men vidare vore också den allmänna tillgången på vetenskapliga krafter, som vore villiga att låta knyta sig vid institutet, en faktor, som måste beaktas.

Vid en granskning av den nuvarande organisationen framträdde särskilt förhållandet mellan, å ena sidan, antalet och kvaliteten av de relativt högt avlönade fast anställda befattningshavarna, och, å andra sidan, det anspråkslösa anslaget för materielinsamling. Delvis torde detta förklaras därav, att chefen själv förutsattes inemot halva året vistas borta från institutet för materielinsamling. Men även fränsett detta vore det belopp, som kunde användas för materielinsamling, uppenbart för knappt, helst anslaget för avlöningar av övrig icke-ordinarie personal icke ansetts kunna anlitas för att ersätta arbete med materielinsamling, vilket förrättades å annan ort än där institutet vore förlagt. Vad institutets chef härom anfört i sin skrivelse av den 20 augusti

1936 syntes övertygande. En ökning av det för detta ändamål tillgängliga beloppet vore sålunda nödvändig.

Det spörsmål rörande själva grunderna för organisationen, som därefter närmast komme upp, rörde de tre näst chefen högst kvalificerade och avlönade befattningshavarna. Vid övervägande härav hade de sakkunniga, under beaktande av nu föreliggande allmänna förutsättningar enligt vad förut framhållits, funnit det tillrådligt att på denna punkt företaga en begränsning av organisationens omfattning. Visserligen kunde det ingalunda förnekas, att en viss garanti för kontinuitet och för allsidighet i arbetet kunde vinnas genom denna »stamtrupp» av medarbetare i institutet, och att det för så högt kvalificerade vetenskapsmän, som här avsåges, vore ett rimligt krav, att de bleve anställda med de bestämda löneförmånerna och under de bestämda anställningsvillkoren. Men å andra sidan talade flera skäl för att här söka göra den indragning, som vore oundgänglig. Det torde under nuvarande förhållanden vara mycket svårt att förvärva krafter, som uppfyllde de här förutsatta fordringarna. En av befattningarna, nämligen statistikerbefattningen, vore såtillvida nu mindre behövlig, som chefen hade medicinsk statistik till sin specialitet. Härtill komme, att den speciella sakkunskap, som skulle tillföras institutet genom dessa befattningshavare, billigare kunde komma det tillgodo genom anlåtande av tillfälliga vetenskapliga krafter för de särskilda undersökningarna, och att denna arbetsmetod lämpade sig bättre för institutets arbetsuppgifter, så som den nuvarande chefen skisserat dessa. De sakkunniga hade på dessa grunder funnit, att den begränsning av utgifterna, vilken vore nödvändig för ernående av ökade medel till materielinsamling, under nuvarande förhållanden främst borde företagas på denna punkt.

En annan synpunkt, som vid en omorganisation bör beaktas, vore enligt de sakkunnigas mening den av chefen anförda, att institutet erhöle en större anpassningsförmåga än den nuvarande för olikartade arbetsuppgifter. Detta syntes så mycket mer nödvändigt som de skilda vetenskaper, som tillhopa konstituerade rasbiologin, var för sig krävde sin speciella sakkunskap. Även i det fall att institutet övervägande inriktade sitt arbete på lösande av ärftlighetsmedicinska frågor, uteslöte detta icke behovet av en medarbetarstab, som måste anpassas efter den speciella fråga, som vore föremål för utredning. Om de sakkunniga sålunda i princip vitsordade behovet av en mera fri organisation av institutet, möjliggörande en anpassning av dess medarbetarstab efter de uppgifter, institutet vid en viss tidpunkt hade sig förelagda, så finge å andra sidan givetvis denna fria organisation ej drivas därhän, att man äventyrade en god kontinuitet i arbetet.

Vad beträffade den *fast anställda personalen*, förordade de sakkunniga alltså på anförda skäl indragning av statistikertjänsten. Även genealogtjänsten torde åtminstone tills vidare kunna undvaras. Denna tjänst hade varit nödvändig, så länge institutets arbete varit övervägande antropologiskt inriktat. Den genealogiska hjälpetenskapen syntes emellertid för de arbeten, som under den närmaste framtiden komme att intressera institutet, få en mera undanskymd plats. Vid förefallande behov av genealogisk sakkunskap torde denna därför billigare och kanske

bättre kunna tillgodoses genom tillfälligt anlita sakkunnig arbetskraft. Den mera fast anställda personalen med högre vetenskaplig kompetens skulle sålunda endast utgöras av chefen och rasbiologen.

Chefsbefattningen stode för närvarande utanför diskussionen.

Ehuru de sakkunniga ansåge, att rasbiologbefattningen borde bibehållas, ville de dock förorda, att densamma i vissa avseenden ändrade karaktär, framför allt i fråga om anställningsvillkor och kompetensfordringar. Däremot borde enligt de sakkunnigas mening rasbiologen alltjämt bibehållas vid sin ställning som chefs närmaste man och ställföreträdare. Till hans arbetsuppgifter borde som hittills höra att under chefs överinseende deltaga i det gemensamma arbetet å institutet samt att mera självständigt utföra vetenskapligt arbete. Rörande kompetensfordringarna hade de sakkunniga funnit, att man måste fasthålla vid kravet på avslutad läkarutbildning. I övrigt borde styrelsens handlingsfrihet vid utseende av rasbiolog ej bindas. Det vore utan tvivel till fördel för institutets arbete, om rasbiologen utöver sin läkarutbildning ägde speciell sakkunskap på det eller de områden, varpå institutets undersökningar vore inriktade eller skulle inriktas. Det kunde därvid tänkas, att arten av den erforderliga mera speciella kompetensen ställde sig olika vid skilda tillfällen, och det borde vara styrelsens uppgift att vid varje inträffad ledighet bedöma kompetensen hos de sökande med hänsyn till föreliggande eller planerade arbeten vid institutet. De fördelar, som institutet härigenom skulle vinna, äventyrades emellertid, om rasbiologen anställdes på livstid eller för en alltför lång tid. De sakkunniga föresloge därför, att befattningen tillsattes för en tid av tre år, då det visat sig att även tämligen omfattande sammanhängande uppgifter vid institutet torde kunna slutföras på en sådan tid. Det borde emellertid vara styrelsen obetaget att, om så prövades lämpligt, förlänga anställningstiden vid utgången av förut stipulerad tid. På grund av vad sålunda anförts föresloge de sakkunniga, att tjänsten i lönehänseende organiserades som en befattning med arvode, fastställt av Kungl. Maj:t.

Ifråga om arvodets storlek liksom i allmänhet om den mera fast anställda personalens placering i lönehänseende hade de sakkunniga dels beaktat kompetensfordringarna för platsen, dels sökt analogier med befattningar inom andra statliga verk, och vad särskilt anginge rasbiologen även tagit hänsyn till den omständigheten, att befattningen icke öppnade några utsikter till vidare befordran inom institutet. Den borde betraktas som en mera tillfällig anställning. Vid bestämmandet av arvodets storlek för rasbiologen hade det fallit sig helt naturligt att söka analogier bland andra statliga läkarbefattningar och taga hänsyn till de ärftlighetsmedicinska forskningar, som skulle bedrivas vid institutet. Särskilt läkarbefattningarna vid statens sinnessjukhus torde därvid kunna vara vägledande. För att kunna påräkna sökande, som efter avlagd medicine licentiatexamen hunnit förvärva ytterligare kompetens, föresloge de sakkunniga, att arvodet ej sattes lägre än den avlöning, som utginge till en andre läkare vid statens sinnessjukhus, för närvarande placerad i lönegraden B 26. Arvodet skulle sålunda för ortsgrupp F (Uppsala för närvarande) utgöra 8,340 kronor per år jämte dyrtidstillägg. Rörande andra villkor för denna befattning, såsom sjukledighet och

semester, torde hänvisning lämpligen böra göras till §§ 15—17 och 20 i kungörelsen nr 397/1935 med avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie befattningshavare, i likhet med vad som gällde för exempelvis vissa lärare vid gymnastiska centralinstitutet.

Vid institutet bestode för närvarande den mera fast anställda kontorspersonalen av följande extra ordinarie tjänstemän: två assistenter i lönegrad 11, ett kanslibiträde i lönegrad 7 och en vaktmästare i lönegrad 5 i den för extra ordinarie befattningshavare gällande löneplanen.

De sakkunniga ansåge, att denna kontorspersonal behövde utökas med särskild hänsyn till att den skulle utgöra den skolade personal, till vilken institutet hade att i första hand lita vid utförande av arbeten av mera teknisk art. Å andra sidan bjöde sig här en naturlig begränsning, i det givetvis den vägledande principen måste vara, att hithörande befattningshavare under hela året kunde sysselsättas under full arbetstid. De sakkunniga hade funnit, att det vid institutet funnes vissa grenar av arbeten, som vore av den art, att de fyllde denna förutsättning och vilka vardera krävde sin speciella kompetens, och föresloge, att den mera fast anställda kontorspersonalen skulle bestå av en förste assistent, tillika byråföreståndare, samt ytterligare tre assistenter. Då den organisation, de sakkunniga förordat, icke, innan större erfarenhet vunnits vid institutet angående omläggningen av arbetsuppgifterna och därav betingade krav, borde fastställas som definitiv, hade de sakkunniga ansett lämpligt, att dessa samtliga i lönehänseende placerades som extra ordinarie befattningshavare i likhet med vad som vore fallet med nu anställda assistenter.

Vad förste assistentbefattningen beträffade, hade de sakkunniga ansett denna nödvändig av väsentligen två skäl. Å institutet arbetade ej endast den mera fast anställda kontorspersonalen utan tidvis också en extra personal. För att under chefens överinseende leda och övervaka arbetet vore en kontorschef eller, som han förut betecknats, en byråföreståndare därför behövlig. Innehavaren borde som sådan besitta lämpliga chefsegenskaper. Det andra skälet vore i viss mån en konsekvens av indragningen av statistikertjänsten. Med den betydelse, som den statistiska hjälpvetenskapen hade för arbeten av den art, som bedrevs vid institutet, hade det ansetts nödigt, att chefen bland sina underordnade ägde någon, som besatte tillräcklig statistisk sakkunskap för att efter chefens anvisning utföra och leda speciellt detta arbete. Förste assistenten borde därför äga nöjaktig insikt i de statistiska arbetsmetoderna. Denna kompetensfordran torde ej kunna förvärfvas utan akademisk utbildning, även om man ej med nödvändighet behövde kräva redan avlagd dylik examen. Med hänsyn till denna relativt höga kompetens och förste assistentens ställning som arbetsledare borde lönen sättas högre än för övriga assistenter vid institutet. Analogier med befattningar vid andra statliga verk hade varit svåra att uppbringa. Snarast skulle man kunna jämföra befattningen med vissa amanuens tjänster vid exempelvis statistiska centralbyrån och andra liknande verk. Dessa vore i olika verk placerade olika i 14:e—18:e lönegraden. Amanuens tjänsterna vore dock övergångsplatser, och vederbörande hade utsikter att vinna befördran inom verket. Någon dylik möjlighet föreläge ej för en förste assistent vid rasbiologiska institutet, vilket givetvis vore ägnat

att göra platsen mindre eftersökt, om lönen sattes lågt. Å andra sidan torde för nyssnämnda amanuens tjänster som regel krävas redan avlagd akademisk examen, vilket de sakkunniga icke ansett nödvändigt uppställa som villkor för nu ifrågavarande befattning. De sakkunniga funne ej tillrädligt, att befattningen placerades lägre än i lönegraden 15 i den för extra ordinarie befattninghavare gällande löneplanen. Den vidare erfarenheten komme kanske att visa, att en uppflyttning av tjänsten i högre lönegrad kunde bli nödvändig för att vinna kompetenta sökande.

De övriga tre assistentbefattningarna hade de sakkunniga ansett böra på motsvarande sätt placeras i lönegraden 11. Vardera av dessa befattningar krävde sin särskilda meritering och hänförde sig till väl avgränsade arbetsuppgifter, som de sakkunniga funnit vara av mera varaktig karaktär.

Den ena av dessa assistenter skulle ha till uppgift att sköta institutets ganska omfattande bibliotek av vetenskaplig litteratur och tidskrifter, ombesörja den utländska korrespondensen och biträda vid översättningsarbete. Som kompetensfordran torde man böra uppställa studentexamen och ytterligare språkstudier. Bland befattningar inom andra verk hade de sakkunniga såsom närmast jämförbara funnit befattningen som biblioteksassistent vid statistiska centralbyrån och befattningen som kansli-skrivare i nationalmuseet, båda placerade i lönegraden B 11.

Den andra assistenten borde vara särskilt kvalificerad för matematiskt-statistiskt räknearbete, och då de statistiska arbetsmetoderna i en del fall krävde mycket invecklade räkneoperationer, torde man som kompetensfordringar böra uppställa avlagd studentexamen och speciell träning i för statistiskt arbete behövliga räknemetoder.

Den tredje assistenten skulle hava till särskild uppgift att vara chefens sekreterare. Som sådan borde han vara fullt kompetent i maskinskrivning och maskinräkning samt äga nöjaktig kunskap i främmande språk.

De båda sistnämnda befattningarna krävde genomsnittligt en högre kompetens än exempelvis kanslibiträdesbefattningar, placerade i lönegraden B 7, och de sakkunniga hade även för dessa stannat vid att föreslå en placering i lönegraden 11. Detta syntes de sakkunniga vara motiverat därav att de nuvarande båda assistentbefattningarna vid institutet vore placerade i denna lönegrad.

Vad slutligen vaktmästarbefattningen beträffade, motsvarade denna i fråga om arbetsuppgifterna liknande befattningar vid universitetsinstitutioner. Vaktmästaren skulle sålunda sköta eldning, städning m. m. Avsikten vore, att han dessutom skulle sköta ett planerat djurstall. Då det härvid rörde sig om arbetsuppgifter, som städe komme att föreligga i ungefär samma form vid institutet, syntes lämpligt, att befattningen redan nu uppfördes å ordinarie stat. Emellertid stode institutet snart inför en flyttning till sina nya och definitiva lokaler, varför skäl kunde anses föreligga att icke nu anställa en ordinarie vaktmästare utan därmed låta anstå, tills man vunnit erfarenhet om arbetets omfång inom dessa lokaler. De sakkunniga föresloge därför, att även vaktmästarbefattningen tills vidare organiserades som en extra ordinarie befattning, men funne, att arbetsbördan redan nu vore så stor, att befattningen borde placeras i lönehänseende så, att den, om den vore ordinarie, befunne sig i samma lönegrad som universitetsvaktmästarna, d. v. s. löne-

grad B 7. För närvarande borde befattningen alltså placeras i lönegrad 7 i den för extra ordinarie befattningshavare gällande löneplanen.

Enligt de av de sakkunniga verkställda anslagsberäkningarna skulle för bestridande av avlöningskostnaderna för ifrågavarande befattningshavare erfordras ett förslagsanslag till avlöningar å 38,610 kronor.

Beträffande behovet av anslag till *materiel och extra personal m. m.* hava de sakkunniga yttrat:

Institutet hade redan tidigare anlitat extra arbetskraft i en viss utsträckning, men så länge vid institutet övervägande eller uteslutande bedrevs antropologiska studier, kunde den mera fast anställda personalen, som vore särskilt skolad för dessa undersökningar, utföra det väsentliga arbetet såväl vid materielinsamling som vid dess bearbetande. Sålunda företog chefen själv med biträde av sin personal långvariga resor för materielinsamling. Å institutets stat utgick för dessa personalens resor i tjänsten ersättning ur ett resekostnadsanslag. Där emot hade institutet icke kunnat disponera detta resekostnadsanslag för tillfälligt anställda medarbetare, sysselsatta med materielinsamling, och även i övrigt ej haft tillräckliga medel till sitt förfogande för ändamålet. När nu de antropologiska undersökningarna vore avslutade och institutet ginge över till andra uppgifter, framträdde med särskild styrka behovet av extra arbetshjälp och medel till dess avlöning, liksom överhuvud av medel för täckande av utgifter för det vetenskapliga arbetet även av annan art än i form av avlöningar. De sakkunniga föresloge därför, att till styrelsens förfogande ställdes ett materielanslag så stort, att det kunde beräknas täcka utgifterna för det vetenskapliga arbetet i dess olika faser, vidare att detta materielanslag ställdes till styrelsens disposition samt att detsamma beviljades som reservationsanslag. Till sin allmänna karaktär skulle detta materielanslag närmast bli jämförbart med institutionernas materielanslag vid universiteten.

De sakkunniga ville framhålla, att den uppskattning av storleken av olika delposter, som inginge i nedanstående framställning och förslag, icke finge vara hindrande för styrelsen vid disponerandet av årsanslaget. Institutets arbetssätt vore sådant och måste vara sådant, att vissa år stora utgifter behövdes för exempelvis materielinsamling, andra år för bearbetandet av materialet. Styrelsen måste därför kunna disponera årsanslaget på det sätt, som för tillfället vore mest av behovet påkallat, och även inför väntade större utgifter av viss art kunna reservera medel från ett år till ett annat. Häri läge ock motivet för att materielanslaget borde ha karaktären av reservationsanslag.

Beträffande materielanslagets storlek ville de sakkunniga anföra följande.

Av institutets räkenskaper framginge, att vidmakthållandet av institutets bibliotek genom nyinköp av böcker och tidskrifter torde kräva en årlig summa av omkring 2,500 kronor, samt att för inköp av maskiner (skriv- och räknemaskiner m. m.) och instrument behövdes årligen omkring 500 kronor.

För publikationstryck, översättningsarbeten o. dyl. måste beräknas ett årligt belopp, även om publiceringen av institutets arbeten, som ju planlades på lång sikt, icke följde gränserna av budgetår. Om

materielanslaget finge karaktären av reservationsanslag, syntes det de sakkunniga möjligt att genom besparingar på denna post under ett eller annat år kunna möta de med årsmellanrum uppstående större anspråken, om man räknade med 2,000 kronor årligen.

För insamling av materiel liksom även för detta materiels bearbetande måste institutet ha ett större årligt anslag i och för avlöning av därför behöflig tillfälligt anlitad personal av olika kategorier, i vissa fall kanske även för inköp av materiel från arkiv eller dylikt.

Enligt organisationsförslaget bleve den fasta vetenskapliga staben vid institutet reducerad till chefen och rasbiologen. Institutet komme emellertid även i fortsättningen att behöva tillgång till vetenskaplig arbetskraft utanför den, som representerades av de vid institutet anställda. Med den inriktning av institutets arbete, som nu planerades, komme emellertid arten av denna arbetskraft att vara beroende av och varierande med de arbetsuppgifter, institutet vid en viss tidpunkt hade sig förelagda. Det torde därför enligt de sakkunnigas mening vara uppenbart, att detta behov bäst tillgodosåges genom tillkallande av lämpliga vetenskapsmän vid planläggning av eller utförande av arbeten inom institutet, där institutets egen sakkunskap behövde kompletteras. Till dylika konsulterande vetenskapsmän borde institutet hava möjlighet att lämna ersättning, om så påfordrades. Storleken finge i varje särskilt fall bestämmas av styrelsen. Någon ledning vid avvägandet av för denna verksamhet erforderliga medel finnes icke, men de sakkunniga hade ansett sig böra räkna med omkring 1,000 kronor årligen, eller den summa, institutets chef ansett behöflig.

Då det väsentligen vore bristen på rörelsekapital, behöfligt för materielinsamling och detta materiels bearbetande, som föranlett institutets chef att söka en ändring i nuvarande organisation, framträdde behovet på denna punkt med särskild styrka. De sakkunniga vore övertygade om att härutinnan en ändring måste ske, om institutet skulle kunna fylla sin uppgift.

Det materiel, institutet behövde för sin fortsatta verksamhet, måste insamlas på olika platser i vårt land, exempelvis på sjukhus, i skolor, i arkiv m. m., och insamlandet måste i varje fall ske i den ordning, som lämpade sig härför. På därvid tänkbara vägar kunde de sakkunniga ej ingå i detalj utan ville lämna några exempel. Som förut nämnts, utfördes tidigare materielinsamlingen, då det gällde mera ensartade antropologiska undersökningar, väsentligen genom institutets egen personal. Till en viss utsträckning kunde även för framtiden denna personal anlitas, nämligen i den mån den ägde erforderlig sakkunskap för ett primärbedömande av materiet, men detta kunde dock icke vara fallet i samma utsträckning som tidigare. Dock borde alltjämt räknas med att medel stode till förfogande för resor i dessa syften, företagna av institutets egen, mera fast anställda personal. Ersättning härför utginge nu av ett särskilt resekostnadsanslag å institutets stat, uppgående till 7,000 kronor. Ur detta utginge reseersättningar jämväl till styrelsens medlemmar, uppgående till cirka 1,200 kronor årligen. Enligt de sakkunnigas mening borde emellertid reseersättningarna till styrelsen lämpligen överföras till ett omkostnadskonto. Till detta återkomme de sakkunniga senare. Ett särskilt resekostnadsanslag för personalen borde däremot upptagas. Så oberäknliga till sin storleksordning, som de årliga rese-

bidragen till personalen i fortsättningen komme att gestalta sig, ansåge de sakkunniga lämpligast, att de utginge ur materielanslaget, och de sakkunniga beräknade den därför erforderliga summan till 2,000 kronor per år.

I vissa fall kunde det vara nödvändigt att för materielinsamlingen anlita en person med vetenskaplig utbildning. Man hade därvid särskilt tänkt på yngre läkare. De sakkunniga hade härför räknat med en summa av 4,000 kronor, möjliggörande en arbetstid av omkring 8 månader. I andra fall kunde materielinsamlingen med större fördel och bättre sakkunskap anförtros åt personer, boende på den plats, där materielinsamlingen skedde, exempelvis åt läkare vid sinnessjukhus, lärare vid skolor, tjänstemän i arkiv. Erfarenheterna från universitet av doktorsavhandlingar, som grundade sig på dylikt materiel, talade för en relativt hög kostnad för insamling av materieleet. Det kunde vid detta insamlingsarbete även visa sig nödvändigt att för konferens och närmare undersökning inkalla personer till institutet, varvid resebidrag måste utgå. De sakkunniga ansåge, att denna post icke kunde sättas lägre än till 7,500 kronor årligen, varvid kunde räknas med att under vissa år, då insamlingen av materiel dominerade arbetet å institutet, denna summa komme att betydligt överskridas, under andra år besparingar kunde göras, som uppvägade dylika merutgifter.

Man hade talat om en viss rytm i institutets arbete på så sätt, att tider av materielinsamling måste efterföljas av andra, då institutet väsentligen koncentrerade sitt arbete på bearbetningen av materieleet. Den av de sakkunniga föreslagna mera fast anställda personalen komme säkerligen ej att räckta till för att inom rimlig tid nå fram till ett resultat i sin bearbetning av det insamlade materieleet. För att så skulle kunna ske måste extra arbetskraft anlitas i ej så liten utsträckning, och därtill en arbetskraft, som kunde besitta lämpliga kvalifikationer för ifrågavarande arbete. Kostnaden härför torde ej få sättas lägre, än vad själva insamlandet av materieleet droge, eller 7,500 kronor per år. Institutets arbets sätt förde med sig, att vissa år komme att åtgå större summor för materielanskaffning, andra år större för bearbetningen, varigenom en viss balans i dessa utgifter kunde erhållas.

Ehuru de sakkunniga icke ansett sig inom materielanslagets ram kunna upptaga något belopp med hänsyn till vid institutet arbetande enskilda forskare, vilka därstädes för utförande av egna undersökningar beredes arbetsplats, ville de sakkunniga dock uttala den förhoppningen, att ett efter föreliggande förslag avvägt materielanslag visade sig så tillräckligt, att dessa forskare kunde beredas ej blott arbetsplats vid institutet och tillgång till där befintlig sakkunskap utan ock teknisk hjälp av personalen och bidrag till materielinsamling, allt i den utsträckning, som styrelsen prövade skäligt med hänsyn till institutets egna arbetsuppgifter och det värde för rasbiologin i stort, som vederbörande forskares arbete kunde innebära. De sakkunniga ansåge sig böra framhålla betydelsen av att institutet utvecklades till en forskningsanstalt, där även enskilda forskare inom rasbiologins stora fält kunde känna sig hava hemorts rätt, och där sakkunskap och annan hjälp för detta enskilda forskningsarbete i lämplig grad kunde vara att påräkna.

I de arbetsuppgifter för institutet, som planerats, då institutet inflyttat i sina nya lokaler, inginge ock djurexperimentella studier, för vilket

ändamål djurstall kunde inredas. Kostnaderna för detta djurstalls drivande hade av chefen beräknats till 700 kronor årligen. Kostnaderna fördelade sig på nyinköp av djur och drift på ett sätt, som ej på förhand låte sig beräknas. Överhuvudtaget ställde sig kostnaderna för dylika djurexperimentella undersökningar ganska oberäknliga, och de sakkunniga hade känt sig tveksamma, huruvida det vore riktigt, att låta dessa omkostnader belasta materielanslaget, men dock stannat vid att föreslå, att å detta konto skulle upptagas detta belopp å 700 kronor.

I anledning av vad sålunda blivit anfört hade de sakkunniga funnit, att institutet för sin vetenskapliga verksamhet behövde ett årligt materielanslag av 27,700 kronor. Anslaget skulle disponeras på följande sätt:

Inköp av böcker och tidskrifter	kronor 2,500		
Inköp av maskiner och instrument	» 500	kronor	3,000
Publikationstryck, översättningar		»	2,000
Kostnader för insamling och bearbetning av vetenskapligt materiel:			
Reseersättningar åt institutets personal .	kronor 2,000		
Tillfälliga vetenskapliga medarbetare . . .	» 5,000		
Ersättning för materiel, insamlat genom andra myndigheters försorg eller med hjälp av tillfälliga biträden på annan ort	» 7,500		
Tillfälligt anställd personal vid institutet	» 7,500	»	22,000
Till djurstallet		»	700
			<hr/>
		Summa kronor	27,700.

Styrelsen skulle äga på en post göra minskning, på en annan ökning, endast anslagets slutsumma, med tillägg av eventuell förefintlig behållning å anslaget, icke överskredes.

Övriga av riksdagen beviljade medel borde enligt de sakkunnigas mening avse att täcka årliga regelbundet återkommande behov för institutets drift och samlas i ett anslag till *omkostnader* av förslagsanslags natur, vilket de sakkunniga beräknat till 7,800 kronor.

När det gällt att taga ställning till detta omkostnadsanslags storlek, hade de sakkunniga haft tillgång till institutets räkenskaper under de två sista budgetåren. Institutet hade under dessa år haft ett omkostnadsanslag av 15,000 kronor av reservationsanslags natur, och styrelsen hade haft rätt att på en post göra minskning, på en annan ökning, endast anslagets slutsumma ej överskredes. Då det enligt vad de sakkunniga hade sig bekant hittills förelegat vissa svårigheter att i varje enskilt fall avgöra, vad som rätteligen borde räknas till omkostnader, hade de sakkunniga ansett det angeläget att begränsa dessa omkostnadsanslag till att omfatta endast ett fåtal bestämda poster, i synnerhet som de sakkunniga nu förordade, att anslaget finge karaktär av förslagsanslag.

Till omkostnader borde sålunda räknas de reseersättningar, som

utginge till ordföranden och övriga styrelsemedlemmar. Styrelsens medlemmar vore bosatta i Uppsala, Stockholm och Lund och efter föreliggande erfarenheter kunde kostnaderna normalt beräknas uppgå till 1,200 kronor. Vid enstaka tillfällen kunde tänkas nödvändigt att avhålla flera sammanträden, och anslaget kunde därför enstaka år behöva överskridas.

Till omkostnader borde också räknas utgifter för bränsle, lyse och vatten. Utgiften härför hade under de båda sista åren uppgått till 1,246 kronor respektive 2,176 kronor, vilken senare siffra dock ej fullt anslöte sig till årsbehovet. Då institutet år 1938 inflyttade i nya och större lokaler, krävdes säkerligen en höjning på denna post, och de sakkunniga hade ansett sig böra upptaga 2,500 kronor. Till omkostnaderna borde ock enligt de sakkunnigas mening räknas expenser för skrivmateriel, beräknade till 2,000 kronor årligen. För anskaffning och underhåll av inventarier syntes krävas årligen omkring 600 kronor, för telefon m. m. omkring 700 kronor och för städning 300 kronor. Nu angivna siffror hänförde sig till nuvarande förhållanden. Efter överslyttningen torde man på en del av dessa poster böra räkna med någon förhöjning, vilken knappast kunde bliva avsevärd, varför de sakkunniga ansett sig kunna framlägga ovanstående utan några modifikationer inför ett eventuellt befarat ökat behov.

Till bindning av böcker och handlingar beräknades åtgå 500 kronor årligen.

Omkostnadsstaten skulle följaktligen erhålla följande utseende:

Reseersättningar för ordförande och medlemmar av styrelsen, <i>förslagsvis</i>	kronor	1,200
Bränsle, lyse, vatten, <i>förslagsvis</i>	»	2,500
Övriga expenser, <i>förslagsvis</i>	»	4,100
	<u>Summa kronor</u>	<u>7,800.</u>

Avslutningsvis hava de sakkunniga framhållit, att det sålunda framlagda omorganisationsförslaget i första hand vore avsett att giva institutet den anpassningsförmåga, som syntes vara nödvändig, för att det skulle fylla sin uppgift under den närmaste framtiden. Men även med detta mera begränsade mål i sikte syntes det de sakkunniga möjligt, att redan under den närmaste framtiden vissa modifikationer komme att visa sig ändamålsenliga. Sålunda torde det kunna visa sig förenligt med institutets arbeten, att rasbiologtjänsten bleve ordinarie. Vidare torde det, i den mån större erfarenhet vunnes om mera stadigvarande arbetsuppgifter inom institutet, som ej kunde medhinnas av den egna personalen, visa sig nödvändigt, att i lämplig utsträckning ge den tillfälliga arbetshjälpen fastare ställning genom inrättande av flera extra ordinarie befattningar, vilket i budgethänseende skulle medföra en ökning av avlöningsanslaget och en minskning av materielanslaget. De sakkunniga hade också ansett angeläget undersöka, i vad mån den föreslagna organisationen nu vore genomförbar med hänsyn till den redan

anställda personalen. För närvarande vore statistiker- och genealogtjänsterna vakanta, och rasbiologtjänsten uppehölls på förordnande. För dessa befattningar mötte alltså intet hinder mot en förändring i den föreslagna riktningen. Även i fråga om kontorspersonalen kunde organisationen genomföras, utan att någons rätt behövde kränkas. Det torde ankomma på institutets styrelse att pröva storleken av de arvoden, som komme att utgå från materielanslaget till redan nu anställda personer.

3. Myndigheternas yttranden över sakkunnigförslaget.

Större akademiska konsistoriet i Uppsala har som eget yttrande åberopat ett utlåtande av *medicinska fakulteten* därstädes, som anfört följande:

En utökning av institutets materielanslag funne fakulteten vara ett angeläget önskemål, vilket vore så mycket mera trängande, som institutet efter en tidigare huvudsakligen antropologiskt inriktad verksamhet och en i enlighet därmed till visst område begränsad materielinsamling under den närmaste framtiden komme att upptaga nya områden till vetenskaplig bearbetning. Fakulteten funne det ändamålsenligt, att detta anslag ej blott underginge en ökning av den föreslagna storleksordningen utan också finge den rörliga karaktär, som de sakkunniga föreslagit, i det styrelsen skulle få möjlighet att inom ramen av ifrågasvarande anslag vidtaga de jämkningar mellan olika poster, som kunde finnas erforderliga. Fakulteten funne det också välbetänkt, att denna del av institutets driftsanslag, enligt förslaget tillsammans 27,700 kronor, föresloges utgå i form av ett reservationsanslag, vilket möjliggjorde en smidigare anpassning till den funktionella rytmik, ett institut av denna art företedde, där tider av kostsam materielinsamling avlöstes av tider, under vilka huvudsakligen det insamlade materialet bearbetades. Då posterna inom materielanslaget på detta sätt gjorts rörliga, saknade fakulteten anledning att ingå på en detaljbedömning av deras inbördes storlek.

Fakulteten kunde icke undgå att beklaga, att den föreslagna kraftiga reduktionen av institutets vetenskapliga personal visat sig nödvändig. Fakulteten insåge emellertid, att med den begränsning, som institutet måste ha, de föreslagna anordningarna varit nödvändiga och att den ständiga, allsidiga sakkunskap, som institutet helst borde äga, kunde sägas bli i viss mån ersatt med en temporärt specialiserad sådan, anpassad efter de vetenskapliga behov, som under en viss period gjorde sig gällande. Med denna utgångspunkt för ögonen ville fakulteten biträda de sakkunnigas förslag, att den nu uppgjorda organisationsplanen genomfördes såsom ett provisorium för den närmaste framtiden.

I en vid fakultetens yttrande fogad reservation har *professorn Linders* anfört, att enligt hans åsikt något bärande skäl att avskaffa statistiker-tjänsten och ersätta densamma med en assistentbefattning icke syntes hava framlagts. Icke minst med hänsyn till kontinuiteten i institutets

arbeten syntes det tvärtom vara lämpligt att bibehålla statistikerbefattningen med placering lägst i lönegrad B 24 och med så fast anställning som organisationsförhållandena medgäve.

Styrelsen för rasbiologiska institutet har anfört i huvudsak följande:

De sakkunnigas förslag vilade på förutsättningar, som vore givna genom den nuvarande kostnadsramen för verksamheten och genom för närvarande existerande arbetsmöjligheter vid institutet. Det vore enligt styrelsens uppfattning icke blott befogat utan nödvändigt och viktigt, att full hänsyn till nu berörda förhållanden toges. Styrelsen ville särskilt kraftigt understryka, att det vore högst betydelsefullt och angeläget, att en organisation skapades, som stode i överensstämmelse med chefens vetenskapliga inriktning och beredde goda arbetsmöjligheter för de forskningar, han önskade bedriva och leda.

Ur dessa synpunkter ansåge sig styrelsen kunna i allt väsentligt tillstyrka de sakkunnigas förslag.

Endast beträffande en av tjänsterna funne styrelsen anledning föreslå en förändring. Enligt de sakkunniga skulle förste assistenten placeras i löneklass B 15. De sakkunniga vore emellertid tveksamma på denna punkt och uttalade, att en uppflyttning av tjänsten i högre lönegrad kunde bliva nödvändig för att vinna kompetenta sökande. Styrelsen hade tidigare föreslagit en något högre lön och ville i anslutning härtill förorda, att denna tjänst placerades i lönegrad B 16.

De framlagda kostnadsberäkningarna syntes i stort sett vara tillräckliga och väl motiverade. Två poster i anslaget till materiel m. m. vore dock enligt styrelsens uppfattning alltför knapphändigt beräknade. För djurexperimentella studier upptoges ett anslagsbelopp av 700 kronor. För att undersökningar av detta slag överhuvud skulle komma till stånd, vilket i och för sig vore önskvärt och kunde sägas vara naturligt även av det skälet, att djurstallar finnes inredda i den lokal, institutet fått övertaga, syntes det nödvändigt, att ett större belopp än 700 kronor stode till förfogande härför. Ehuru det framtida behovet ej kunde överblickas, förrän erfarenhet vunnits, syntes det styrelsen oundgängligt, att redan nu ett belopp av lägst 1,200 kronor beräknades för ändamålet. I visst samband med denna post stode posten för inköp av kontorsmaskiner och instrument, som beräknats till 500 kronor. De sakkunniga meddelade, att detta belopp beräknats på grundval av institutets räkenskaper. Till de skriv- och räknemaskiner, som huvudsakligen torde avses, komme emellertid, om djurexperimentella undersökningar skulle bedrivas, en härför nödvändig utrustning av mikroskop och andra optiska instrument samt diverse apparater för djurens undersökning. Erfarenheten visade, att även en begränsad utrustning av dessa slag krävde ett relativt högt årligt belopp för förnyelse och underhåll. Ett belopp av 1,500 kronor för kontorsmaskiner, instrument och apparater vore sannolikt för lågt, men det syntes lämpligt att för närvarande, till dess erfarenhet vunnits, stanna vid vad som med bestämdhet kunde sägas vara oundgängligt. Styrelsen föresloge därför, att nämnda post upptoges till 1,500 kronor.

Styrelsen har vidare i sitt yttrande föreslagit, att en till rasbiologiska institutet hörande forskningsavdelning för ärftlighetspsykiatri skulle upp-

rättas vid Sahlgrenska sjukhusets i Göteborg avdelning för psykiskt sjuka med överläkaren Torsten Sjögren såsom avdelningsföreståndare. Förslaget skulle medföra en merkostnad av 9,000 kronor. Beträffande de till stöd för denna framställning anförda skälen ber jag få hänvisa till handlingarna i ärendet.

Kanslern har i sitt utlåtande i princip tillstyrkt de sakkunnigas förslag:

När frågan om rasbiologiska institutets organisation och arbetsuppgifter nu upptagits till förnyad behandling, oaktat riksdagen så sent som 1934 på förslag av Kungl. Maj:t fattat beslut om en omorganisation av institutet, vore orsaken härtill otvivelaktigt i främsta rummet att söka i det förhållandet, att den förra omorganisationen beslutits, innan professuren i rasbiologi fått ny innehavare. Å vetenskapliga institutioner kunde arbetsuppgifterna inom ramen för ett instituts allmänna ämnesområde i hög grad variera efter föreståndarens vetenskapliga intressen och tidigare forskningar. Vid den utredning, som föregått 1934 års riksdagsbeslut, hade räknats med en omläggning av arbetsprogrammet på det sätt, att de tidigare bedrivna antropologiska undersökningarna skulle ersättas av i huvudsak ärftlighetsmedicinska forskningar. Inom detta område åter ansågs huvudvikten böra läggas vid ärftlighetsundersökningar av psykiatrisk karaktär, speciellt undersökningar rörande sinnessjukdomar. Den år 1936 utnämnde nye innehavaren av professuren hade ansett sig böra inrikta sitt eget och institutets arbete jämväl och företrädesvis på rasbiologiska forskningsuppgifter av annan art än psykiatriska. Det kunde beklagas, att omständigheterna nödvändiggjorde upptagandet av frågan om en ändrad organisation av institutet, innan den tidigare chefen avgått och en efterträdare blivit utsedd. I och för sig kunde dock det ena forskningsområdet inom rasbiologin vara lika berättigat som det andra. Om det arbetsprogram, som den nuvarande institutsföreståndaren närmast uppställt för sig, krävde en annan disposition av tillgängliga anslag än vad tidigare förutsatts, vore detta en jämförelsevis underordnad fråga. Det väsentliga vore, att institutets insats inom den rasbiologiska forskningen gjordes så effektiv, som med tillgängliga anslagsmedel och befintliga förutsättningar i övrigt vore möjligt.

Beträffande förslagets detaljer har kanslern anfört:

De i de föreslagna anslagen ingående särskilda posterna föranledde icke annan erinran från kanslerns sida, än att uppdelningen av utgifterna mellan materielanslaget och omkostnadsanslaget på vissa punkter syntes vara något godtycklig, åtminstone om man såge saken mera budgettekniskt, samt att den i omkostnadsanslaget ingående såsom *förlagsvis* beräknad angivna posten till övriga expenser å 4,100 kronor, enligt numera vedertagen praxis torde böra vara maximerad.

Kanslern kände sig ej fullt övertygad om nödvändigheten av de av institutets styrelse föreslagna höjningarna av posterna till djurstallet och till inköp av maskiner och instrument. Däremot hade kanslern intet att erinra mot styrelsens förslag, att förste assistenten placerades i 16:e lönegraden för extra ordinarie befattningshavare.

Slutligen har kanslern yttrat sig över styrelsens förslag rörande uppbyggandet av en forskningsavdelning för ärftlighetspsykiatri.

Kanslern funne det visserligen i och för sig önskvärt, att de av överläkaren Sjögren bedrivna ärftlighetspsykiatriska forskningarna vunne understöd från statsmakternas sida. Huruvida den lämpligaste formen härför vore bildandet av en ny fristående avdelning av rasbiologiska institutet syntes dock kräva ytterligare övervägande, så mycket hellre som utredning saknades, huruvida vederbörande sjukhusmyndigheter vore villiga medgiva, att den ifrågasatta forskningsavdelningen finge inrättas vid sjukhuset och Sjögren utsåges att tillsvidare vara chef för densamma.

Med utlåtande den 8 februari 1938 har kanslern sedermera överlämnat en skrivelse från institutets styrelse, varav inhämtas, att direktionen för Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg beslutat, att ärftlighetspsykiatrisk forskning finge vid sjukhusets psykiatriska avdelning bedrivas intill den 1 juli 1939.

Statskontoret har anfört, att ur de synpunkter statskontoret hade att företräda, intet syntes vara att erinra mot den av de sakkunniga föreslagna organisationsplanen. Med avseende å det framlagda förslaget till personalstat liksom i fråga om fördelningen av kostnaderna för institutet å olika riksstatsanslag har ämbetsverket emellertid funnit anledning till vissa erinringar:

Vad anginge personalstaten, syntes det statskontoret, som om de göromål, vilka tänkts skola ankomma på den assistent, som skulle tjänstgöra såsom chefens sekreterare, knappast påkallade den lönegradsplacement, som de sakkunniga föreslagit för denne befattningshavare. För ändamålet torde böra vara fullt tillräckligt att inrätta en extra ordinarie kanslibiträdetsjänst i 7:e lönegraden. Ej heller kunde statskontoret biträda de sakkunnigas förslag att uppflytta expeditionsvaktsbefattningen i 7:e lönegraden. Vad de sakkunniga anfört rörande de arbetsuppgifter, som påvilade denna befattning, hade icke övertygat statskontoret om att befattningen vore jämförbar med institutionsvaktmästartjänsterna vid universiteten. Befattningen borde bibehållas såsom extra ordinarie i 5:e lönegraden. I detta sammanhang framhölles, att Kungl. Maj:t torde böra förordna, att tjänste- och familjepensionsreglementena skulle äga tillämpning å extra ordinarie befattningshavare vid institutet samt att ett dylikt förordnande borde medföra vissa smärre justeringar av den i betänkandet intagna avlöningsstaten.

Enligt gällande regler borde kostnaderna för statliga verk och myndigheter i allmänhet uppdelas å tvenne förslagsanslag, ett för avlöningar och ett för omkostnader. I anslutning härtill borde det föreslagna reservationsanslaget till materiel m. m. med hänsyn till de olika utgiftsposternas natur uppdelas på avlönings- och omkostnadsanslagen. Till avlöningsanslaget, posten grundavlöningar m. m., skulle i så fall böra föras beräknade anslagsbelopp för tillfälliga vetenskapliga medarbetare, ersättning för materiel, insamlat genom andra myndigheters försorg eller med hjälp av tillfälliga biträden på annan ort, samt tillfälligt anställd personal vid institutet, medan medel för övriga under materielanslaget upptagna utgifter skulle beräknas under omkostnadsanslaget. På grund av de skäl, som i betänkandet anförts för en sådan åtgärd,

ville statskontoret emellertid icke motsätta sig, att medel för gäldande av ovannämnda utgifter av natur att rätteligen böra hänföras till avlöningsanslaget ställdes till förfogande å särskilt för ändamålet anvisat reservationsanslag. Däremot kunde statskontoret icke tillstyrka, att medel för återstående, av de sakkunniga till materielanslaget hänfödda kostnader anvisades i annan ordning än under institutets omkostnadsanslag.

Medicinalstyrelsen, som anslutit sig till de allmänna riktlinjer för institutets organisation, som de sakkunniga uppdragit, har understrukit, att med hänsyn till rasbiologins utomordentligt stora betydelse för åtgärder till befrämjande av folkhälsan i stort, den nu framlagda organisationsplanen för institutet, särskilt i fråga om den knappt tillmätta ramen för anställande av vetenskapliga arbetskrafter men också i fråga om budgetens ringa omfattning i allmänhet, syntes böra betraktas såsom ett provisorium.

Riksräkenskapsverket har anfört bland annat:

Beträffande de av de sakkunniga föreslagna ändrade anställningsvillkoren för rasbiologbefattningen hade riksräkenskapsverket intet annat att erinra än att för bestämmandet av antalet semesterdagar och tjänstledighetsavdragets belopp jämväl borde angivas den lönegrad och löneklass (E. o. 26: 26), befattningen skulle anses tillhöra.

Då det arbete, som skulle åligga den assistent, vilken skulle vara chefens sekreterare, knappast torde bli va mer kvalificerat än sådant, som i allmänhet åläge befattningshavare i kanslibiträdesgrad, föresloge riksräkenskapsverket, att för en av assistenterna beräknades avlöning enligt 7:e lönegraden i löneplanen för extra ordinarie tjänstemän.

Vad härefter anginge materielanslaget, hade å detsamma uppförts bland annat ersättningar till tillfällig personal (tillfälliga vetenskapliga medarbetare, tillfälliga biträden och tillfälligt anställd personal vid institutet). Enligt numera gällande principer skulle emellertid alla personalkostnader föras till avlöningsanslaget. Riksräkenskapsverket ville dock nu icke påfordra annan ändring i de sakkunnigas förslag angående ifrågavarande anslag, än att detsamma uppdelades i två riksstatsanslag — båda reservationsanslag — nämligen ett anslag för tillfällig arbetspersonal och ett omfattande övriga under det föreslagna materielanslaget upptagna poster. Visserligen innebure en sådan anordning någon inskränkning i den föreslagna friare dispositionen av institutets anslag till insamling och bearbetning av materiel, men riksräkenskapsverket hölle före, att den av ämbetsverket förordade tudelningen av anslaget icke i nämnvärd grad komme att verka hämmande på institutets forskningsverksamhet.

Beträffande de ersättningar, som komme att utbetalas till tillfällig personal från nyssnämnda anslag, torde särskilt böra angivas, att dyrtidstillägg icke skulle utgå å sagda ersättningar.

Vad slutligen anginge omkostnadsstaten, borde — i anslutning till vad numera eljest tillämpades — föreskrift meddelas, att posterna till reseersättningar samt till övriga expenser icke finge överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande.

4. Anslagsäskanden för budgetåret 1938/39.

Avlöningsanslaget. Detta anslag är nu uppfört med 53,300 kronor. För institutet gällande personalförteckning och avlöningsstat återfinnas å sid. 427 i statsliggaren för budgetåret 1937/38.

Institutets styrelse har i skrivelse den 11 december 1937 i anslutning till sitt förutnämnda yttrande över sakkunnigförslaget gjort framställning om anslag till förevarande ändamål för nästkommande budgetår med 38,820 kronor.

Kanslern har i utlåtande den 22 januari 1938 icke gjort någon annan erinran mot storleken av det av styrelsen begärda avlöningsanslaget, än att anslagsbeloppet borde undergå jämkning efter sedvanliga grunder, därest — vilket kanslern föresloge — civila tjänstepensionsreglementet och allmänna familjepensionsreglementet komme att bliva tillämpliga å institutets extra ordinarie befattningshavare.

Omkostnadsanslaget. Detta anslag, vilket nu är betecknat såsom reservationsanslag, är uppfört med 20,000 kronor. För institutet gällande omkostnadsstat återfinnes å sid. 428 i statsliggaren för budgetåret 1937/38.

Styrelsen har hemställt att för ändamålet måtte för nästa budgetår såsom förslagsanslag anvisas det av de sakkunniga beräknade beloppet av 7,800 kronor.

Kanslern har intet att erinra mot storleken av det begärda anslaget.

Anslag till materiel m. m. Styrelsen har för nästa budgetår anhållit om ett reservationsanslag å 29,200 kronor till detta ändamål. Anslagsbeloppet har erhållits genom att öka det av de sakkunniga föreslagna anslaget — 27,700 kronor — med 1,500 kronor på sätt styrelsen i yttrandet över de sakkunnigas förslag angivit.

Vidare har styrelsen anhållit om anslag å sammanlagt 9,000 kronor till förenämnda forskningsavdelning för ärftlighetspsykiatri vid Sahlgrenska sjukhusets i Göteborg avdelning för psykiskt sjuka, därav till materiel ett reservationsanslag å 8,000 kronor och till omkostnader ett förslagsanslag å 1,000 kronor.

Kanslern har, under hänvisning till sitt utlåtande över de sakkunnigas betänkande, föreslagit en begränsning av materielanslaget till 27,700 kronor. Framställningen om anslag till forskningsavdelningen har kanslern avstyrkt.

Anslag till inredning och utrustning av institutets lokaler. I skrivelse den 25 augusti 1936 anhöll institutets styrelse om anvisande av ett anslag å tillhoppa 68,000 kronor för omändring och inredning av hygienisk-bakteriologiska institutionens byggnader till lokaler för institutet. I skrivelse den 23 november 1936 anhöll styrelsen därefter, att det tidi-

gare begärda anslaget måtte höjas med 16,200 kronor till 84,200 kronor. I propositionen nr 75/1937 föreslog Kungl. Maj:t att för ändamålet måtte anvisas ett reservationsanslag av 68,000 kronor, vilket belopp jämväl riksdagen beviljade.

I skrivelse den 20 november 1937 har *styrelsen*, under framhållande av att på grund av den inträdda prisstegringen berörda anslag å 68,000 kronor visat sig otillräckligt, hemställt, att 22,500 kronor måtte anvisas för inredning och utrustning av de nya lokalerna.

Det för ändamålet behöfliga anslaget fördelade sig på följande sätt:

<i>1. Burinredning i djurstallet.</i>	
Djurburar av galvaniserat järn å fasta galvaniserade järnställningar (för möss, marsvin och kaniner) samt foderbackar	kronor 4,075: —
<i>2. Fasta bokhyllor i biblioteket.</i>	
350 hyllmeter å 10 kronor per meter	» 3,500: —
<i>3. Oljeeldningsanläggning</i>	
	» 3,700: —
<i>4. Möbler, gardiner och belysningsarmatur.</i>	
Till chefens rum delvis ny möbel	» 1,650: —
» statistisk arbetslokal	» 160: —
» biblioteket	» 520: —
Diverse möbelanskaffning	» 1,270: —
Komplettering av gardiner	» 600: —
» » belysningsarmatur	» 500: —
<i>5. Linoleummattor</i>	
	» 2,347: 50
<i>6. Hyllinredning i arkivrummet.</i>	
Inredning med hyllor av järnplåt, anbringade på järnstativ och konsoler	» 700: —
<i>7. Inläggande av golv å vinden</i>	
	» 450: —
<i>8. Eldsläckningsmaterial</i>	
	» 80: —
<i>9. Vattnivning och ommålning av husets ytterväggar m. m.</i>	
	» 2,500: —
<i>10. Oförutsedda arbeten</i>	
	» 447: 50
<u>Summa kronor 22,500: —.</u>	

Kanslern har i utlåtande den 23 november 1937 tillstyrkt ett anslag av 15,000 kronor till förevarande ändamål.

De av *styrelsen* angivna poster, för vilka det nu begärda tilläggsanslaget skulle användas, syntes, med undantag för möbler och mattor m. m. (posterna nr 4 och 5 i *styrelsens* skrivelse), ha ingått bland de

poster, som legat till grund för kostnadsberäkningen i styrelsens skrivelse den 23 november 1936. Vid den i propositionen företagna nedprutningen av anslaget omnämndes ej de särskilda utgiftsposter, som syntes böra reduceras eller utgå.

Vad anginge de under punkt 9 upptagna posterna i styrelsens nu ingivna skrivelse, borde de såsom avseende byggnadens utseende och underhåll gäldas genom anslag från de medel, som stode universitetet till buds för underhåll och reparationer av dess byggnader. Detsamma syntes kunna sägas om posten under 8 (eldsläckningsmaterial). Under 7 upptages ett belopp av 450 kronor för inläggande av golv å vinden. Härmed kunde utan olägenhet anstå till en framtid, då vindsutrymmet i fråga bleve erforderligt. Övriga poster avsåge ändamål, som i och för sig vore angelägna. Dock syntes beloppen kunna i vissa fall reduceras. De under 1 upptagna djurburarna torde icke samtliga vara för närvarande behövlige. Kanslern förordade, att ungefär halva beloppet eller 2,000 kronor nu beviljades. Det under 3 upptagna beloppet till oljeeldningsanläggning torde vara oundgängligt, enär tillräckligt utrymme icke kunde beredas för förvaring av kol. Utgiftsposterna under 2 (bokhyllor), 4 (möbler m. m.), 5 (linoleummattor) och 6 (arkivhyllor) torde kunna begränsas till sammanlagt 9,300 kronor och posten under 10 (oförutsedda arbeten) utgå. Det totala beloppet skulle härigenom minskas till 15,000 kronor.

Byggnadsstyrelsen har i utlåtande den 14 december 1937 anfört bland annat:

Byggnadsstyrelsen hade för sin del icke något annat att erinra beträffande vad universitetskanslern föreslagit, än att den ifrågasatta oljeeldningsanläggningen icke torde vara av behovet påkallad. Denna anordning hade motiverats med att det för magasinering av koks befintliga utrymmet vore för litet. Av en av byggnadsstyrelsen verkställd utredning hade emellertid framgått, att man utan svårighet kunde anordna en koksbinge, som rymde en kvantitet, som överstege det maximala veckobehovet. Med hänsyn härtill och då koks i Uppsala såväl av stadens gasverk som av flera privata firmor levererades från lager successivt i mån av behov kunde nämnda utrymme anses fullt nöjaktigt. På grund härav föresloge byggnadsstyrelsen, att oljeeldningsanläggningen uteslötes och att i stället en koksbinge anordnades. Den därmed förenade kostnaden torde kunna beräknas till 200 kronor.

Därest från det av universitetskanslern angivna beloppet å 15,000 kronor droges skillnaden mellan kostnaden för oljeeldningsanläggningen och för koksbingen eller 3,500 kronor, återstode ett belopp av 11,500 kronor. Lades detta belopp till det av riksdagen tidigare till beredande av lokaler för institutet anvisade anslaget å 68,000 kronor, erhöles en totalkostnad av 79,500 kronor. Sistnämnda belopp överstege endast med 3,500 kronor den av byggnadsstyrelsen tidigare beräknade totalkostnaden, vilken ökning måste anses fullt skäligen med hänsyn till numera inträffade höjningar beträffande arbets- och materielpriiser.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, hava de i ärendet hörda myndigheterna icke haft några mera väsentliga erinringar mot de sakkunnigas förslag. Även jag anser mig kunna i princip ansluta mig till

Departementschefen.

detsamma. Ett genomförande av detta förslag ger institutet en friare organisation och arbetsförhållanden, som bättre än de nuvarande kunna lämpas efter föreliggande omständigheter. Det av institutets styrelse framförda förslaget om inrättande av ett annex till institutet i form av en forskningsavdelning för ärftlighetspsykiatri i Göteborg förtjänar enligt min mening beaktande men tarvar en grundligare utredning, varför jag nu icke anser mig kunna ifrågasätta några åtgärder i denna riktning.

Jag övergår här efter till detaljerna i det framlagda sakkunnigförslaget.

De sakkunniga hava föreslagit indragning av de å extra stat uppförda tjänsterna såsom statistiker och genealog. Institutets mera fast anställda personal med högre vetenskaplig kompetens skulle sålunda komma att utgöras av chefen och rasbiologen. Sistnämnda befattning föreslås emellertid omändrad till en befattning med arvode, fastställt av Kungl. Maj:t. I övrigt skulle institutets behov av vetenskaplig sakkunskap tillgodoses genom tillfälligt anlidade arbetskrafter. Den sålunda föreslagna organisationen är smidigare och mera lämpad för institutets olikartade arbetsuppgifter än den för närvarande gällande organisationen. Jag tillstyrker därför de sakkunnigas förslag. Rasbiologen bör, i enlighet med vad de sakkunniga förordat, förordnas för en tid av tre år. I fråga om arvodets storlek hava de sakkunniga ansett, att detsamma icke borde sättas lägre än den avlöning, som utgår till andre läkare vid statens sinnessjukhus, för närvarande placerad i lönegraden B 26, och på grund härav föreslagit ett arvode av 8,340 kronor för år (ortsgrupp F), motsvarande begynnelseavlöningen i nämnda lönegrad. Mot detta förslag har jag intet annat att erinra, än att arvodet bör reduceras med ett belopp, motsvarande det avdrag för tjänste- och familjepensionsavgifter, varmed lönen för berörda sinnessjukläkare reduceras, och följaktligen bestämmas till i avrundat tal 7,700 kronor. I annat fall skulle nämligen ifrågavarande arvodesbefattning, med vilken ju icke blir förenad rätt till tjänste- och familjepension, i lönehänseende komma i en fördelaktigare ställning än nämnda sinnessjukläkare. Beträffande semester och sjukledighet m. m. för befattningshavaren böra i tillämpliga delar gälla stadgandena beträffande extra ordinarie tjänstemän inom motsvarande lönegrad vid nyreglerade verk inom allmänna civilförvaltningen. Bestämmer härom bör Kungl. Maj:t framdeles meddela.

Den övriga, mera fast anställda personalen vid institutet skulle enligt de sakkunniga utgöras av följande extra ordinarie befattningshavare, nämligen en förste assistent i 15:e lönegraden, tre assistenter i 11:e lönegraden och en vaktmästare i 7:e lönegraden. I likhet med statskontoret och riksräkenskapsverket kan jag icke tillstyrka, att den assistent, som är avsedd att tjänstgöra såsom sekreterare åt chefen, placeras högre än i 7:e lönegraden. Det arbete, som skulle åligga denne befattningshavare, torde icke bliva mera kvalificerat än sådant, som i allmänhet åligger

befattningshavare i kanslibiträdesgrad. I likhet med statskontoret anser jag mig ej heller kunna förorda de sakkunnigas förslag om uppflyttning av vaktmästarbefattningen i 7:e lönegraden. Ätminstone tills vidare torde arbetsuppgifterna vid denna befattning icke kunna anses jämförbara med dem, som åvila institutionsvaktmästarna vid universiteten. Befattningen bör därför under den närmaste framtiden fortfarande vara placerad i 5:e lönegraden. I övrigt har jag intet att erinra mot de sakkunnigas förslag till lönegradsplacering av ifrågavarande personal. Den av institutets styrelse ifrågasatta placeringen av förste assistenten i 16:e lönegraden finner jag mig således för närvarande icke kunna biträda.

De sakkunniga hava föreslagit, att de för institutets verksamhet erforderliga medlen skulle fördelas å tre riksstatsanslag, nämligen ett förslagsanslag till avlöningar, ett reservationsanslag till materiel m. m. och ett förslagsanslag till omkostnader. Mot den av de sakkunniga föreslagna fördelningen av utgifterna mellan dessa anslag hava särskilt statskontoret och riksräkenskapsverket anfört erinringar av budgetteknisk natur. De sakkunnigas förslag ansluter sig emellertid till de anslagsprinciper, vilka tillämpats i fråga om universiteten och ett antal andra vetenskapliga institutioner, till vilka institutet är att räkna. Vid anslagskalkylerna i det följande har jag därför utgått från de sakkunnigas föreliggande förslag i fråga om anslagsuppdelningen.

Vad först angår det anslag till avlöningar, som för nästa budgetår bör anvisas till institutet, beräknar jag avlöningsstaten på följande sätt.

Under en anslagspost till *avlöning till tjänsteman å ordinarie stat* bör uppföras en delpost å 12,000 kronor till lön och tjänstgöringspenningar och en delpost å 1,000 kronor till ålderstillägg.

Under en anslagspost till *arvode och särskild ersättning, bestämd av Kungl. Maj:t*, bör uppföras dels en delpost å 7,700 kronor till arvode åt rasbiologen, benämnd Grundbelopp, dels ock en delpost å förslagsvis 500 kronor till vikariatsersättningar m. m.

Delposten till *grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal* beräknar jag till summan av de med tjänste- och familjepensionsavdrag minskade grundavlöningarna för ifrågavarande personal eller till i runt tal 13,500 kronor. Frågan om tillämpning på institutets extra ordinarie befattningshavare av civila tjänstepensions- och allmänna familjepensionsreglementet läser komma att framdeles anmälas av chefen för finansdepartementet.

Delposten till *avlöningsförhöjningar m. m. åt nyssnämnda personal* torde i anslutning till de sakkunnigas kalkyler kunna uppföras med förslagsvis 2,000 kronor.

Slutligen synes anslagsposten till *särskilda löneförmåner till icke-ordinarie tjänstemän*, ur vilken bör bestridas ifrågakommande provisoriska

lönstillägg åt de extra ordinarie befattningshavarna, böra uppföras med förslagsvis 600 kronor.

Anslaget till avlöningar bör alltså för nästa budgetår uppföras med (12,000 + 1,000 + 7,700 + 500 + 13,500 + 2,000 + 600 =) 37,300 kronor.

Anslaget till omkostnader torde i enlighet med de sakkunnigas beräkningar kunna uppföras med ett belopp av 7,800 kronor. Anslaget bör för nästa budgetår disponeras på följande sätt:

1. Reseersättningar till ordförande och ledamöter i institutets styrelse, förslagsvis	kronor	1,200
2. Expenser:		
a. Bränsle, lyse och vatten, förslagsvis	kronor	2,500
b. Övriga expenser	»	4,100
		<u>6,600</u>
	Summa kronor	7,800.

Kungl. Maj:t torde i sinom tid få fastställa omkostnadsstat för anslaget, därvid bör föreskrivas, att posten till reseersättningar icke må överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande.

Beträffande anslaget till materiel m. m. har jag intet att erinra mot de av de sakkunniga verkställda beräkningarna. De av institutets styrelse begärda höjningarna av de under detta anslag upptagna posterna till djurstallet samt till inköp av maskiner och instrument anser jag mig icke nu kunna tillstyrka. Anslaget skulle således för nästa budgetår utgöra 27,700 kronor samt disponeras på sätt de sakkunniga föreslagit. Härtill bör emellertid läggas erforderligt belopp för inredning och och utrustning av institutets nya lokaler. I likhet med byggnadsstyrelsen förordar jag, att för ändamålet anvisas allenast 11,500 kronor. Förslag om anvisande av medel till införande av oljeeldning i institutet lärer sålunda icke böra föreläggas riksdagen. Anslaget till materiel m. m. bör alltså uppföras med inalles 39,200 kronor.

Om hänsyn icke tages till anslagsbelopp av engångskaraktär, uppgå de anslag, som sålunda föreslagits skola för nästa budgetår anvisas till institutet, till ett belopp av 72,800 kronor. Då motsvarande anslag å riksstaten för innevarande budgetår uppgå till sammanlagt 73,300 kronor, har följaktligen uppstått en *anslagsminskning* med 500 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte

ej mindre föreslå riksdagen att
dels för sin del förklara, att personalförteckningen för rasbiologiska institutet skall upphöra att gälla med utgången av budgetåret 1937/38;

dels godkänna följande avlöningsstat för rasbiologiska institutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1938/39:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till tjänsteman å ordinarie stat (institutets chef, tillika professor i rasbiologi vid universitetet i Uppsala):
 - a. Lön och tjänstgöringspenningar kronor 12,000
Anm.: Av detta belopp utgöra 8,000 kronor lön och 4,000 kronor tjänstgöringspenningar.
 - b. Ålderstillägg » 1,000
Anm.: Ålderstillägget utgår efter 5 års tjänstgöring. _____ kronor 13,000
 2. Arvode och särskild ersättning, bestämd av Kungl. Maj:t:
 - a. Grundbelopp kronor 7,700
 - b. Vikariatsersättningar m. m., *förslagsvis* » 500 » 8,200
 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:
 - a. Grundavlöningar m. m. kronor 13,500
 - b. Avlöningsförhöjningar m. m., *förslagsvis* » 2,000 » 15,500
 4. Särskilda löneförmåner till icke-ordinarie tjänstemän, *förslagsvis* » 600
- Summa förslagsanslag kronor 37,300;

dels till *Rasbiologiska institutet*: Avlöningar för budgetåret 1938/39 anvisa ett *förslagsanslag*
 av kronor 37,300;

dels till *Rasbiologiska institutet*: *Omkostnader* för budgetåret 1938/39 anvisa ett *förslagsanslag*
 av kronor 7,800;

dels till *Rasbiologiska institutet*: *Materiel m. m.* för budgetåret 1938/39 anvisa ett *reservationsanslag*
 av kronor 39,200;

än även giva riksdagen tillkänna, att proposition i det i bilaga till årets statsverksproposition, kapitalbudgeten, bilaga 7, punkt 8, omförmälda ärendet angående

Kungl. Maj:ts proposition Nr 159.

anslag till införande av oljeeldning i rasbiologiska institutet icke kommer att avlåtast till riksdagen, i följd varav medel för sagda ändamål ej komma att erfordras för budgetåret 1938/39.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlåtast proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Gösta Malmberg.